

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับเรื่องการดูแล
สุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาพบว่ายังไม่มีผู้ใดทำมาก่อน แต่มีการศึกษาและวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับอวัยวะต่าง ๆ ดังนี้

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

จิระศักดิ์ โรจนาเปรมสุข และ สุทธิ อธิปัญญาคม (2520: 20) ได้ทำการสำรวจ
โดยใช้แบบสอบถามเรื่อง " ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ในเรื่องอนามัยของสิ่งแวดล้อม " โดยทำการศึกษากับนักเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน
440 คน จาก 4 โรงเรียน ผลการสำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติพบว่านักเรียนมี
การปฏิบัติเพื่อช่วยเหลืออนามัยสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้องพอควร ยกเว้นในบางเรื่อง เช่น เกี่ยว
กับมลภาวะของอากาศยังมีการปฏิบัติไม่ทัน

ผาสวรรณ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (2523: 50 - 51) ทำการวิจัยเรื่อง
" การศึกษาเปรียบเทียบ ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงเรียนสาธิตไผ่ " โดยใช้แบบ
สอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 412 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ของ
นักเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ อาชีพของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อความรู้ด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน
ขนาดของครอบครัว มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตนในด้านอนามัยของนักเรียน การปฏิบัติตนใน
ด้านอนามัยส่วนบุคคล และสวัสดิภาพของตนเองยังไม่เป็นที่พอใจนัก สำหรับความสัมพันธ์
ระหว่าง ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของนักเรียนทั้งสองโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน
กล่าวคือ ความรู้มีความสัมพันธ์กับทักษะ ความรู้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ และทักษะมีความ
สัมพันธ์กับการปฏิบัติ

วิชิต ธาตุเพชร (2524: 66 - 69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การศึกษา
เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสุขภาพระหว่างนักเรียนไทยพุทธกับไทยมุสลิม ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย เขตการศึกษา 2 " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตการ

ศึกษา 2 จำนวน 487 คน เป็นนักเรียนไทยพุทธ 321 คน นักเรียนไทยมุสลิม 166 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติพบว่า

1. การปฏิบัติทางด้านสุขภาพของนักเรียนไทยพุทธ และนักเรียนไทยมุสลิม ไม่มีความแตกต่างกัน

2. ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติทางด้านสุขภาพของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กัน

ทวีวรรณ สิริพันธ์ (2525: 106 - 109) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ สายวิชาชีพแผนกพานิชยกรรม และสายวิชาชีพแผนกช่างกล ในตำบลสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จำนวน 565 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.9 ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดชนิดใดมาก่อน ร้อยละ 33.1 เคยเสพยาหรือใช้ยาเสพติดโดยมีเหตุผลว่าอยากทดลองใช้ เพื่อนชักชวน

ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2526: 116) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ความรู้ เจตคติ และ ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 658 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติพบว่า นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศโดยเฉลี่ยน้อย ชายและหญิงมีประสบการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมชัย ชื่นตา (2528: 76 - 79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การศึกษาดัง พฤติกรรมและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของกลุ่มนักเรียนชายระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น " โดยทำการศึกษากับนักเรียนชายที่ศึกษาในหลักสูตรต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา จำนวน 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) หลักสูตรอาชีวศึกษา ระดับ ปวช./ปวส. หลักสูตรพลตำรวจและหลักสูตรเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (พนักงานอนามัย) ซึ่งศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของทางราชการในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ระหว่างปีการศึกษา 2526 - 2527 จำนวน 1,500 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติพบว่า การสูบบุหรี่ของนักเรียนชายกลุ่มกำลังสูบบุหรี่กับกลุ่มที่เคยสูบบุหรี่มาก่อน มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

จาลโซ , เบรินส์ และ ริเวอร์ (Jalso , Burns and Rivers 1965: 263 - 268) ได้ศึกษาเรื่อง " ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติทางโภชนาการ " (Nutrition Beliefs and Practices) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร 340 คน ในรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันในอายุ รายได้ ระดับการศึกษา และเพศ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีทั้งให้ผู้ตอบตอบเอง และให้ผู้เชี่ยวชาญสัมภาษณ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.75 ผลการศึกษาพบว่า มีสหพันธ์อย่างสูง (0.63) ระหว่างคะแนนของความคิดเห็นกับคะแนนการปฏิบัติทางโภชนาการ และพบว่า การศึกษามีสหสัมพันธ์อย่างสูงกับคะแนนการปฏิบัติและความคิดเห็น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ถ้าการศึกษาสูงขึ้นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและการปฏิบัติที่มีเหตุผลเพิ่มมากขึ้นด้วย

เดนิสัน (Denison 1969: 731 - 735) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ความแตกต่างในสุขภาพของนักเรียนที่มีฐานะต่ำ และนักเรียนที่มีฐานะปานกลาง " (Health Behavior Differences between Low and Middle Social Class Students) โดยศึกษาในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาชื่ออัลเบิร์ต แกลลาติน (Albert Gallatin) ในรัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ 10 เรื่อง คือ โภชนาการ สุขภาพจิต สุขภาพในครอบครัว การติดเชื่อโรคต่าง ๆ สวัสดิศึกษา การปฐมพยาบาล อนามัยชุมชน สุขภาพฟัน สันทนาการและการพักผ่อน จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมแล้วสุขภาพของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จะใกล้เคียงกันมาก แต่ที่ต่างกันในเรื่อง บางเรื่อง คือ นักเรียนฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะมีสุขภาพดีน้อยมากในเรื่องสวัสดิศึกษา การปฐมพยาบาล และสุขภาพฟัน ส่วนนักเรียนที่มีฐานะปานกลางจะมีสุขภาพดีน้อยมากในเรื่อง โภชนาการและสุขภาพจิต

โอเวน (Owen 1970: 502) จากสถาบันพัฒนาและวิจัยทางสุขภาพแห่งชาติ สาขามืองรอนควิลล์ รัฐแมริแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาเรื่อง " ผลของทัศนคติอันเกิดจากการให้ข่าวสารว่ามีผลต่อการปฏิบัติ " (The Relationships between Health Attitudes and Behavior) ใช้กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่น 148 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก ให้ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเบาหวาน โดยเน้นให้เห็นถึงความรุนแรงและน่ากลัวพร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการไปตรวจรักษาในระยะเริ่มแรก กลุ่มที่ 2 ให้ได้รับข่าวสารแบบธรรมดา ไม่เน้นความน่ากลัวเหมือนกลุ่มแรก หลังจากนั้นมีการวัดทัศนคติ และการ

ได้รับบริการในการตรวจหาโรคเบาหวาน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติของทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

ชาวรี (Schwary 1973: 29) ได้ทำการศึกษาเรื่อง " ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติทางโภชนาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย " (Nutritional Knowledge, Attitude and Practices of High School Graduates) กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงที่สำเร็จ การศึกษาแล้วเป็นเวลา 4 ปี โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยลงทะเบียนเรียน วิชาทฤษฎีการเกษตร และกลุ่มที่ไม่เคยเรียนวิชานี้มาก่อน การศึกษาโดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามไป ทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ของนักเรียนที่เคยเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรัฐโอไฮโอ จำนวน 1,000 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 313 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 31.3 ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนวิชาทฤษฎีการเกษตรกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติทาง โภชนาการภายหลังที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และพบว่านักเรียนที่เคยเรียนวิชาทฤษฎีการเกษตรมี คะแนนทักษะ และการปฏิบัติโดยเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยเรียนวิชาทฤษฎีการเกษตร แต่ไม่มี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่ารูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติทางโภชนาการเป็นดังนี้คือ ความรู้ ทักษะ กับการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน ส่วนความรู้กับการปฏิบัตินั้นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โรเนย์ (Roney 1975: 3426 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การศึกษา เปรียบเทียบความรู้เรื่องยาเสพติด ทักษะที่มีต่อยาเสพติด และการใช้ยาเสพติดระหว่างนักเรียน ชั้น 12 ในโรงเรียนอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 ในรัฐมอนทานาตะวันตก "

(A Comparative Study of Knowledge, Attitudes toward Drugs, and Use of Drugs among Twelfth Grade Students in Class 1, 2, and 3 Schools in Western Montana) เพื่อจะเปรียบเทียบความรู้เรื่องยาเสพติด ทักษะที่มีต่อยาเสพติดและ การใช้ยาเสพติด แยกตามเพศและขนาดของโรงเรียนที่ไม่เป็นสหศึกษา โดยสุ่มตัวอย่างประชากร นักเรียนชั้น 12 จากโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก จำนวน 3 แห่ง ๆ ละ 100 คน นักเรียนทั้งหมด 300 คน ตอบแบบสอบถามที่มี 3 ตอน เรื่องความรู้ ทักษะ และการใช้ ยาเสพติด 7 ชนิด คือ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ แอมเฟตามีน บาร์บิทูเรต เฮโรอีน แอลกอฮอล์ กัญชา และยาสูบ ผลการวิจัยสรุปว่า

1. การมีความรู้ไม่ทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด คือ คนที่มีความรู้ก็อาจคิดยาเสพติดได้

2. การมีความรู้จะไม่ช่วยให้การศึกษาเสถียรน้อยลง
3. นักเรียนที่มีทัศนคติจะหันไปใช้ยาเสถียรมาก
4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องยาเสถียร และทัศนคติ ได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่ มาจากการอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม
5. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติการศึกษาเสถียร และการใช้ยาเสถียร พบว่าได้รับ อิทธิพลส่วนใหญ่มาจากการอยู่รวมกันของนักเรียนเพศเดียวกัน
6. ยาเสถียรที่ผิดกฎหมายใช้เหมือนกัน เมื่อนักเรียนอยู่เป็นกลุ่มเพศเดียวกัน โรงเรียนเดียวกัน และขนาดของโรงเรียนใกล้เคียงกัน

วีเวอร์ (Wewer 1980: 1963-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " อิทธิพลของหลักสูตร สุขศึกษาในโรงเรียนที่มีต่อความรู้ ทัศนคติ และการตัดสินใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของเด็กนักเรียน " (The Influence of the School Health Curriculum Project on Childrens Knowledge, Attitude, and Decisions Concerning Cigarette Smoking) โดยมี วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาหลักสูตรสุขศึกษาว่ามีผลกระทบต่อความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพ ทัศนคติ และรูปแบบในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักเรียนหรือไม่ โดยมีนักเรียนระดับ 5 ในรัฐอาร์แคนซอส ประเทศสหรัฐอเมริกา 30 โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 โรงเรียน และอีก 15 โรงเรียน เป็นกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนจาก กลุ่มทดลองเลือกเหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของเขา ด้วยเหตุผลทางด้านสุขภาพ มากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และเลือกเหตุผลทางด้านสังคมน้อยกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม นักเรียน ในกลุ่มทดลองได้รายงานความตั้งใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนว่า จะไม่สูบบุหรี่เป็นอัตราสูงกว่า นักเรียนในกลุ่มควบคุม จึงสรุปได้ว่า หลักสูตรสุขศึกษามีผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพของเด็ก

สรุปการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ส่วนมากศึกษาในชั้นประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสรุปได้ว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขปฏิบัตินั้น นักเรียนมีการปฏิบัติยังไม่ดีนัก โดยเฉพาะด้านสุขภาพส่วนบุคคล สวัสดิภาพ ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม นักเรียนมีการปฏิบัติ เพื่อช่วยลดปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้องพอสมควร อาชีพของผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัวมี ผลต่อการปฏิบัติตนในด้านสุขภาพของนักเรียน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีสุขปฏิบัติแตกต่างกัน

โดยเฉพาะเรื่องเพศศึกษา ยาเสพติดให้โทษ สำหรับการศึกษาที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ ส่วนใหญ่ทำการวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกา สรุปได้ว่า นักเรียนมีการปฏิบัติทางด้านสุขภาพไม่สอดคล้องกับความรู้ที่ได้รับ นอกจากนั้น สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจยังมีอิทธิพลต่อสุขปฏิบัติอีกด้วย

การวิจัยที่เกี่ยวข้องของทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัตินั้นพบว่า นักเรียนยังมีสุขปฏิบัติไม่ดัดนัก โดยเฉพาะทางด้านสุขภาพส่วนบุคคล สวัสดิภาพ และโภชนาการ ความรู้ไม่สัมพันธ์กับการปฏิบัติ นักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีสุขปฏิบัติที่แตกต่างกันโดยเน้นในเรื่องเพศศึกษา ยาเสพติดให้โทษ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ขนาดของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง สถานภาพทางเศรษฐกิจ ฯลฯ มีผลต่อสุขปฏิบัติของนักเรียนด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าการวิจัยทั้งหลายเน้นเพียงด้านสุขปฏิบัติเท่านั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่านักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเฉพาะวิชาสุขศึกษาซึ่งเป็นวิชาบังคับในหลักสูตร จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นระยะวัยรุ่นตอนต้น ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับจะแตกต่างกันไปตามระดับชั้นรวมทั้งหลักสูตรในปัจจุบันมุ่งเน้นการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน จึงเชื่อว่าการดูแลสุขภาพของตนเองก็จะแตกต่างกันไปตามความรู้ที่ได้รับเช่นเดียวกัน เด็กในระยะเวลาวัยรุ่นตอนต้นซึ่งศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อจบการศึกษาแล้วส่วนใหญ่ศึกษาต่อทางสายอาชีพศึกษาหรือออกไปประกอบอาชีพโดยไม่ได้ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นถ้าเด็กมีการดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างถูกต้องก็จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีสุขภาพดีด้วยตามเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าว ประกอบกับยังไม่พบผู้ใดทำการวิจัยในเรื่องนี้มาก่อน ดังนั้นผลของการวิจัยในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยประเมินการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาว่าได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ นอกจากนั้นยังสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านสุขศึกษาอีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย